

ВІДГУК
офіційного опонента, кандидата педагогічних наук, доцента
Себало Людмили Ігорівни
на дисертацію ПОБЕРЕЦЬКОЇ ВІКТОРІЇ ВАСИЛІВНИ
«Підготовка майбутніх учителів початкових класів у педагогічних
коледжах до інтегрованого навчання учнів»,
що подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії за
спеціальністю 011 – освітні, педагогічні науки

Актуальність теми дослідження. Сучасні виклики, що постають перед освітою актуалізують проблему необхідності реформування повної загальної середньої освіти в Україні відповідно до Концепції Нової української школи, врахування тенденцій, які стосуються як розвитку початкової освіти в країнах ЄС та розвитку професійної підготовки учителів початкових класів у Європейському просторі вищої освіти, так і зумовлюють потребу у модернізації вітчизняної системи початкової освіти та необхідністю підготовки майбутніх учителів, здатних її забезпечити.

Необхідність імплементації у вітчизняній системі освіти Закону України «Про освіту», Концепції «Нова українська школа», Державного стандарту початкової освіти, реалізації Концепції педагогічної освіти потребує при підготовці майбутніх учителів початкових класів до інтегрованого навчання учнів, зокрема, у педагогічних коледжах.

У цьому контексті дисертаційне дослідження Поберецької Вікторії Василівни на тему «Підготовка майбутніх учителів початкових класів у педагогічних коледжах до інтегрованого навчання учнів» є актуальним, своєчасним і соціально зумовленим.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Представлена до захисту робота є цілісним системним дослідженням. Аргументація дисертантою актуальності й доцільності розробки теми «Підготовка майбутніх учителів початкових класів у педагогічних коледжах до інтегрованого навчання учнів» є вичерпною. В цілому текст дисертаційного дослідження свідчить про те, що авторка добре розуміється на теорії,

методології, методах вивчення проблеми, яку досліджує. Структура роботи є логічною й адекватно відображає траєкторію руху теоретико-експериментального дослідження.

Високий рівень обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх вірогідність забезпечені наступним: професійним вирішенням авторкою низки наукових завдань, що сприяло реалізації поставленої мети дослідження, та адекватністю структурно-логічної схеми дослідження визначеній меті: кожен наступний розділ чи підрозділ органічно пов'язаний з попереднім і доповнює його; використанням широкої джерельної бази за темою дисертації (спісок використаної літератури вміщує 216 найменувань), що дозволило розкрити теоретичні положення означеної проблеми у педагогічній теорії та освітній практиці; достатньою географією та великою кількістю напрямів в апробації отриманих результатів на науково-практичних конференціях, у тому числі й міжнародних.

На основі здійсненого аналізу вітчизняних і зарубіжних наукових публікацій та нормативного забезпечення впровадження інтегрованого навчання у контексті реалізації Концепції «Нова українська школа» авторкою виокремлено та обґрунтовано підходи та принципи підготовки майбутніх учителів в педагогічних коледжах до інтегрованого навчання учнів.

Позитивного оцінювання заслуговує проведений авторкою теоретичний аналіз різноманітних джерел інформації задля уточнення смислового поля таких дефініцій як: «інтеграція», «інтегроване навчання», «інтегрований урок», що уможливило послуговування ними для вивчення і наукового обґрунтування особливостей реалізації інтегрованого навчання в початковій школі та підготовки майбутніх учителів до розвитку в учнів цілісного уявлення про світ.

Здобувачкою обґрунтовано зміст та структуру готовності майбутніх учителів початкових класів до інтегрованого навчання учнів, зокрема, визначено компоненти готовності майбутніх учителів початкових класів до інтегрованого навчання учнів, а саме: мотиваційний, когнітивний, діяльнісний, рефлексивний; розроблено узагальнені стандартизовані характеристики рівнів

готовності майбутніх учителів початкових класів до інтегрованого навчання учнів, подано методику проведення педагогічного дослідження.

Схвальним є те, що дослідницею розроблено модель підготовки майбутніх учителів початкових класів у педагогічних коледжах до інтегрованого навчання учнів та запропоновано методичні рекомендації щодо її впровадження.

Відзначимо й обґрунтовані здобувачкою педагогічні умови, реалізація яких впливає на ефективність підготовки учителів початкових класів у педагогічних коледжах до інтегрованого навчання учнів: формування мотивації майбутніх учителів початкових класів до здійснення інтегрованого навчання учнів; оновлення програмних результатів навчання та змісту підготовки майбутніх учителів початкових класів; забезпечення поетапного засвоєння майбутніми вчителями початкових класів теоретичних та методичних особливостей інтегрованого навчання; використання потенціалу навчальної та виробничої практики для набуття досвіду проведення інтегрованих занять.

Результати дослідження впроваджено в освітній процес КЗВО «Барський гуманітарно-педагогічний коледж імені Михайла Грушевського», КВНЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний коледж ім. Т. Г. Шевченка» та КЗ «Балтський педагогічний фаховий коледж», КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж».

Висновки структуровані, повністю відповідають сформульованим завданням та змісту самої роботи та випливають з її основних положень, чим доводиться, що мета роботи досягнута і всі поставлені завдання виконано.

Наукова новизна результатів дослідження Поберецької В.В. полягає в тому, що вперше визначено зміст поняття «підготовка майбутніх учителів початкових класів у педагогічних коледжах до інтегрованого навчання учнів»; визначено критерії, показники та рівні готовності майбутніх учителів початкових класів до інтегрованого навчання учнів; визначено комплекс педагогічних умов, запровадження яких сприяє підготовці майбутніх учителів початкових класів у педагогічних коледжах до інтегрованого навчання учнів;

розроблено та науково обґрунтовано модель підготовки майбутніх учителів початкових класів у педагогічних коледжах до інтегрованого навчання учнів, яка містить методологічно-цільовий, змістово-процесуальний та результативний блоки.

Дисертаційна робота В.В. Поберецької містить нові, раніше не захищенні наукові положення, а обґрунтовані результати у сукупності розв'язують актуальну наукову проблему. Практичне значення одержаних результатів полягає в доповненні змісту дисциплін «Педагогіка», «Психологія», «Педагогічні технології в початковій школі», «Методика навчання освітньої галузі «Математика»», «Методика навчання освітньої галузі «Мистецтво»», «Методика навчання освітньої галузі «Природознавство»», «Методика навчання освітньої галузі «Суспільствознавство»» темами щодо особливостей реалізації інтегрованого навчання; оновлені завдань педагогічної практики та тематики курсових робіт студентів; розроблені методичних рекомендацій щодо впровадження моделі та реалізації педагогічних умов підготовки майбутніх учителів початкових класів до інтегрованого навчання учнів, програми семінару для викладачів «Підготовка студентів до реалізації інтегрованого змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти», програми діяльності студентського навчально-наукового об'єднання «Інтеграція в педагогічній теорії і практиці»; розроблені методики діагностування рівнів готовності майбутніх учителів початкових класів до інтегрованого навчання учнів.

Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації.

Основні положення дисертації знайшли висвітлення у 13 (11 одноосібних) публікаціях, з яких 5 відображають основні наукові результати дисертації (1 – в електронному фаховому виданні України, 1 – у закордонному науковому періодичному виданні, що індексується в Index Copernicus, 6 – апробаційного характеру, 2 – додатково висвітлюють наукові результати дослідження).

Дискусійні положення та пропозиції до змісту дисертації.

Позитивно оцінюючи новизну, теоретичне і практичне значення дисертаційного дослідження Поберецької Вікторії Василівни, вважаємо за доцільне висловити ряд дискусійних положень до змісту роботи та висловити окремі побажання.

1. На нашу думку, у вступі дисертантці потрібно було підсилити актуальність дослідження наукової проблеми шляхом визначення причин недостатнього рівня підготовки майбутніх учителів до інтегрованого навчання учнів саме у педагогічних коледжах.

2. У першому розділі дисертації здобувачка аналізує вітчизняний та зарубіжний досвід підготовки майбутніх учителів в педагогічних коледжах до інтегрованого навчання. Проте дисертантці варто було підсилити критичний підхід автора до цього аналізу, скорочуючи цим самим обсяг первого розділу, який викладений на 102 сторінках.

3. Визначаючи методологічні підходи до підготовки майбутніх учителів в педагогічних коледжах до інтегрованого навчання учнів, здобувачка залишила поза увагою синергетичний підхід як умову самоорганізації студентів, застосування здобутих знань та вмінь у подальшій професійній діяльності для ефективної організації освітнього процесу у початкових класах.

4. У третьому розділі дисертації варто було б конкретизувати, які саме форми, методи та засоби підготовки майбутніх учителів до інтегрованого навчання учнів виявилися найбільш ефективними для реалізації педагогічних умов в освітньому процесі педагогічних коледжів.

5. У роботі доцільно було б обґрунтувати авторське бачення перспектив використання запропонованої моделі для розв'язання завдань Нової української школи.

Висловлені зауваження і побажання мають дискусійний характер, спрямовані на вдосконалення дисертаційної роботи і суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації Поберецької Вікторії Василівни.

Висновок та рекомендація щодо присудження ступеня доктора філософії з відповідної галузі.

За змістом, обсягом, обґрунтованістю наукових положень, достовірністю, оформленням та повнотою викладу дисертаційне дослідження Поберецької Вікторії Василівни «Підготовка майбутніх учителів початкових класів у педагогічних коледжах до інтегрованого навчання учнів» є оригінальним, актуальним, самостійно виконаним, структурно цілісним і завершеним дослідженням, яке заслуговує позитивної оцінки та відповідає чинним вимогам «Тимчасового порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії» затвердженого Постановою КМУ від 06 березня 2019 р. №167 (зі змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2020 р. № 979 та від 9 червня 2021 р. № 608), а її авторка – Поберецька Вікторія Василівна – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 – освітні, педагогічні науки.

Офіційний опонент:
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки та
методики початкового навчання
Національного педагогічного університету
імені М.П. Драгоманова

